l'Image à la sauvette

Henri Cartier-Bresson a publié en 1952 l'album portant ce titre qui remplit également la fonction d'ars poetica. L'instant décisif (apparaissant dans le titre anglais) où le reporter photographe appuie sur le déclencheur, est sensiblement comparable à „l'instant de vérité" des tauromachies. Même les photographes-amateurs savent que c'est à la sauvette qu'on attrape les meilleures photos.

L'Association Hongroise des Artistes Photographes a déjà eu l'occasion, en 1964, de présenter une petite sélection des photos d'Henri Cartier-Bresson. L'auteur de la préface de cette catalogue fut l'une des grandes figures de l'histoire de la photo hongroise, Iván Hevesy. Il serait difficile de formuler de façon plus précise la pensée suivante, tirée du texte de Hevesy:

„Le bon reporter parcourt le monde l'œil et l'âme ouverts, l'attention en éveil afin d'attraper à la sauvette les instants caractérisant la vie, l'homme et la société, et d'avoir la présence d'esprit nécessaire pour trouver en un instant le meilleur point de vue pour la vision qui s'épanouit devant ses yeux, le point de vue dans lequel le visage, le geste, le mouvement apparaissent de la façon la plus complète et la plus intensive, afin de nous transmettre sans reste au moyen de la photo ce qu'il veut nous communiquer sur les hommes, leur sort, les phénomènes plus ou moins graves de la vie de l'individu ou de la société."

Le matériel de la présente exposition, sélectionné par Henri Cartier-Bresson, couvre autant sur le plan chronologique que thématique les étapes et les lieux les plus importants de la carrière de reporter photographe de Cartier-Bresson. On y trouve des photos de guerre comme des photos idyllique, des paysages citadins et campagnards (entre autres hongrois), et des portraits d'artiste. Mes préférés font partie de ces derniers: le portrait de Matisse en vieux monsieur aux pigeons ou Alberto Giacometti en plein travail de conception d'exposition, transportant à pas d'échassier l'une de ses sculptures. Mais je pourrais aussi bien citer la scène reflétée sur l'asphalte mouillée près de la Gare St.Lazare à Paris, ou encore ces femmes semblables à des corbeaux figés devant la façade à cariatides d'une maison provinciale grecque.

Le fait que notre exposition coïncide avec celle organisée par notre voisine la Galerie Nationale Hongroise, présentant les photos réalisées durant la guerre civile espagnole par Robert Capa, avec qui Henri Cartier-Bresson fonda l'agence photo Magnum en 1947, semble avoir été dicté par le sort. Nous remercions l'Institut Français de Budapest d'avoir été, comme pour l'exposition Brassaï, notre partenaire dans la préparation de cette exposition présentant ce grand classique de la photographie.

Katalin Néray

A döntő pillanat

1952-ben adta ki Henri Cartier-Bresson azt az albumot, melynek címe ars poeticának is beillik. A jó fotóriporter számára „a döntő pillanat", amikor elkattintja gépét, talán a bikaviadalok „az igazság pillanatá"-hoz hasonlítható. Ezt bizonyos mértékig még mi, fotózgató amatőrök is átéljük.

Henri Cartier-Bresson fotóinak egy kisebb, de reprezentatív válogatását 1964 októberében már bemutatta a Magyar Fotóművészek Szövetsége a Dorottya utcában. A katalógusba a magyar fotótörténet nagy alakja, Hevesy Iván írt előszót.
Ebből való a következő idézet, melynél pontosabban ma is nehéz fogalmazni:

„A jó fotóriporter nyitott szemmel és lélekkel, éber figyelemmel járja a világot, hogy fürge készenlétben csípje nyakon az életre, emberre, társadalomra jellemző pillanatokat, és nagy lélekjelenléttel, egy szempillantás alatt megtalálja a kibontakozó látvány legjobb nézőpontjait, amelyben a legteljesebben és legintenzívebben jelenik meg az arc, a gesztus, a lendülő mozgás, hogy mindent közöljön velünk emberekről, sorsukról, az egyéni vagy társadalmi élet könnyedebb vagy súlyosabb jelenségeiről."

A művész által összeállított kiállítási anyag időben és tematikailag felöleli Cartier-Bresson fotóriporteri pályafutásának legfontosabb állomásait és helyszíneit. Van benne drámai háborús kép, idilli életkép, városi és falusi táj (még magyarországi is), művészportré. Ez utóbbiak közül való a számomra két legkedvesebb: a galambjaival foglalatoskodó különc öregúr, Henri Matisse, és a kiállítás-rendezés közben öles léptekkel szobrát cipelő Alberto Giacometti. De mondhatnám az esőtől fénylő aszfalton tükröződő jelenetet a párizsi Gare St. Lazare mellett, vagy a görög kisváros kariatidás homlokzata előtt elkapott varjúszerű asszonyokat.

A sors érdekes összjátéka, hogy a velünk szomszédos Magyar Nemzeti Galériában annak a Robert Capának a spanyol polgárháborúban készített fotóit állítják ki, akivel Henri Cartier-Bresson annak idején a Magnum fotóügynökséget alapította.
Köszönjük a budapesti Francia Intézetnek, hogy Brassai után a még élő klasszikus, Henri Cartier-Bresson bemutatásában is partnerünk volt.

Néray Katalin